

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 19. maj 2021
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Henrik Overgaard Morsing
Sagsnr.: 2021-0037-0122
Dok.: 1977085

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Nyt uafhængigt tilsyn med bevismidler, udvidelse af politiklageordningen og justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten) (L 222)

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Nyt uafhængigt tilsyn med bevismidler, udvidelse af politiklageordningen og justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten) (L 222), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 10. maj 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Mette Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Nyt uafhængigt tilsyn med bevismidler, udvidelse af politiklageordningen og justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten) (L 222):

”Vil ministeren yde teknisk bistand til et ændringsforslag, der indebærer, at tilsynsvirksomheden omfatter alle bevismidler, således at tilsynet skal føre tilsyn med politiets efterforskning i forhold til retsplejelovens kapitel 67 og frem til og med kapitel 75 b?”

Svar:

1. Med den foreslåede § 118 a, stk. 2, i retsplejeloven foreslås det, at Bevismiddeltilsynet skal kunne føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at begrebet »tekniske beviser« skal forstås bredt og omfatter oplysninger, spor og materiale, som indsamles til brug for en teknisk undersøgelse eller behandling, således at oplysningerne senere kan dokumenteres som bevis i en straffesag. Det er ikke afgørende for afgrænsningen, at den tekniske undersøgelse eller behandling foretages på en bestemt måde, herunder om der bliver anvendt it-systemer eller lignende.

Eksempler på tekniske beviser vil kunne være teledata, biologiske spor, blodstænksanalyser, brandtekniske undersøgelser, dokumentanalyser, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske undersøgelser, værktøjsspor, sålaftryk, foto- og videoptagelser, undersøgelse af kemiske stoffer, jordbundsanalyser samt it-spor fra computere, tablets og internettet. De pågældende beviser er kendetegnet ved at have været undergivet eller være fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling enten hos politiet selv, hos f.eks. Retsmedicinsk Institut eller hos private aktører, der udleder en konklusion på baggrund af undersøgelsen.

Formålet med at gennemføre tilsyn vil navnlig være at afdække og adressere forhold, der kan kompromittere et bevismiddels integritet, f.eks. utilstrækkelig kvalitetskontrol med behandlingen af beviset eller manglende deklareret af forbehold og usikkerheder knyttet til beviset. Tilsynet har ikke til

formål at udføre legalitetskontrol med politiets og anklagemyndighedens virksomhed.

2. Justitsministeriet har forstået spørgsmålet således, at der ønskes teknisk bistand til et ændringsforslag, der for det første indebærer, at Bevismiddeltilsynets kompetence udvides til at omfatte politiets og anklagemyndighedens behandling af alle beviser, dvs. alt materiale og alle oplysninger, der af anklagemyndigheden fremføres eller påberåbes under en straffesag med henblik på at belyse sagens omstændigheder, herunder forklaringer afgivet for retten.

Justitsministeriet har endvidere forstået spørgsmålet således, at Bevismiddeltilsynets kompetence for det andet ønskes udvidet til ikke alene at omfatte behandlingen af beviser med henblik på at sikre bevisernes integritet og pålidelighed, men også politiets efterforskningskridt samt straffeprocessuelle tvangsindgreb efter retsplejelovens kapitel 67-75 b. En sådan udvidelse vil medføre, at Bevismiddeltilsynet vil skulle føre legalitetskontrol med en lang række forskelligartede handlinger foretaget af politiet, herunder afhøringer, ransagninger, beslaglæggelser, forevisning af fotografier af mistænkte og offentliggørelse af signalementer.

Et sådant ændringsforslag ville kunne affattes som anført nederst i denne besvarelse.

Det bemærkes, at et sådant ændringsforslag markant vil udvide Bevismiddeltilsynets formål, kompetence og opgaver. Det vil endvidere medføre en betydelig udvidelse af omfanget og antallet af sager, der vil være underlagt det nye tilsyn, samt nødvendiggøre, at tilsynet tilføres betydeligt flere ressourcer. Det vil endelig nødvendiggøre en mere grundlæggende stillingtagen til bl.a. domstolenes, anklagemyndighedens og Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetencer og afgrænsningen heraf over for tilsynets kompetence.

Det bemærkes endvidere, at Bevismiddeltilsynets virksomhed og kompetencer er nærmere beskrevet i bemærkningerne til lovforslaget, og at en så markant ændring, som der lægges op til med spørgsmålet, ville kræve, at der affattes nye bemærkninger til erstatning for en meget stor del af lovforslagets eksisterende bemærkninger. Det falder uden for rammerne for teknisk bistand at udarbejde de omfattende bemærkninger, som et sådant ændringsforslag vil kræve.

Det bemærkes endelig, at så vidtgående ændringer som de foreslåede efter Justitsministeriets opfattelse generelt bør være genstand for fornyet offentlig høring og ikke gennemføres inden for rammerne af et ændringsforslag.

3. Regeringen kan herudover ikke støtte en sådan udvidelse af Bevismiddeltilsynets kompetence.

Straffesagskæden indeholder i dag en række tilsyns- og kontrolmekanismer, der bl.a. skal sikre, at sigtede og mistænkte behandles i overensstemmelse med de gældende regler, og at det alene er skyldige, der idømmes straf. Det gælder bl.a. anklagemyndighedens løbende legalitetskontrol, Den Uafhængige Politiklagemyndigheds undersøgelser og domstolenes vurdering af beviser samt kontrol med bl.a. politiets straffeprocessuelle tvangsindgreb.

Det er hensigten, at Bevismiddeltilsynet skal supplere og ikke erstatte de eksisterende tilsyns- og kontrolmekanismer.

4. Anklagemyndigheden fører løbende tilsyn, herunder legalitetskontrol, med politikredsens straffesagsbehandling.

Anklagemyndigheden foretager en løbende legalitetssikring af bl.a. politiets indhentelse af en række beviser. Hvis politiet eksempelvis vurderer, at retsplejelovens betingelser for at foretage et tvangsindgreb, der tilvejebringer et bestemt bevis, er opfyldt, udfærdiger politiet en rapport, der bl.a. indeholder en beskrivelse af mistankegrundlaget, og hvorfor det pågældende tvangsindgreb er nødvendigt for efterforskningen. Sagen afleveres herefter til anklagemyndigheden, der foretager en selvstændig vurdering af, om betingelserne for indhentning af den pågældende kendelse er opfyldt. Hvis anklagemyndigheden finder, at betingelserne ikke er opfyldt, tilbageleveres sagen til politiet med anmodning om uddybning af materialet, hvis dette er muligt. Hvis anklagemyndigheden derimod er enig i, at betingelserne er opfyldt, fremsættes anmodningen om afsigelse af kendelse for en dommer.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 99, stk. 2, at Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten fører tilsyn med statsadvokaternes og politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser vedrørende strafforfølgning, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Det følger derudover af retsplejelovens § 101, stk. 2, at statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning.

Tilsyns- og kvalitetsarbejdet omfatter bl.a. politikredsens implementering og anvendelse af regler og retningslinjer for behandlingen af straffesager, politikredsens tiltalepraksis, sanktionspåstande, afgørelser og iagttagelse af tidsfrister. Tilsynet og kvalitetsarbejdet omfatter såvel politikredsens generelle sagsbehandlingsrutiner og retningslinjer som behandlingen af enkelt-sager.

5. Den Uafhængige Politiklagemyndighed undersøger og efterforsker klager over politipersonalets adfærd og træffer afgørelse i sådanne adfærdsklagesager. Begrebet »adfærdsklage« omfatter bl.a. klager over magtanvendelse og anden hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende, klager over myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse eller ransagning, klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten og klager over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden, jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 9.

Politiklagemyndigheden efterforsker også sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten i henhold til retsplejelovens kapitel 93 c.

6. Endelig udgør domstolene en helt central garant for, at efterforskning og strafforfølgning gennemføres inden for lovens rammer, og at kun skyldige idømmes straf.

En række tvangsindgreb forudsætter eksempelvis, at der indhentes en kendelse ved domstolene forud for tvangsindgrebets gennemførelse, hvilket giver domstolene mulighed for at kontrollere, om betingelserne for indgrebet er opfyldt.

Endvidere er det domstolene, der vurderer de beviser, der fremlægges af anklagemyndigheden. Beviserne præsenteres umiddelbart og mundtligt for retten. Eksempelvis afhøres mistænkte og vidner som udgangspunkt i retten, således at domstolene kan vurdere forklaringernes troværdighed.

Domstolenes rolle er i den forbindelse bl.a. at sikre, at enhver rimelig tvivl kommer den tiltalte til gode. Hvor ikke-tekniske bevisers bevisværdi typisk vil kunne vurderes umiddelbart af retten, kan der ved tekniske beviser være usikkerheder og forbehold, der ikke kan konstateres umiddelbart.

Selvom det i sidste ende er retten, der vægter de fremlagte beviser ved vurderingen af, om en person er skyldig, er det derfor nødvendigt for alle straffesagens aktører at forstå opbygningen af det enkelte bevismiddel, og hvilke generelle usikkerheder der måtte knytte sig til det. Det er afgørende for rettens evne til at nå frem til den materielle sandhed og træffe afgørelser om bevisførelsen ved behandlingen af straffesagerne, at anklagemyndigheden under retsmøder i relevant omfang fremlægger og henleder rettens opmærksomhed på relevante forbehold og usikkerheder, der knytter sig til tekniske beviser. Retten vil således ikke kunne vurdere og bedømme forhold, som retten ikke kender til.

Det er navnlig på den baggrund, at regeringen har foreslået, at Bevismiddeltilsynets kompetence afgrænses til politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Æ n d r i n g s f o r s l a g til

lov om ændring af retsplejeloven (Nyt uafhængigt tilsyn med bevismidler, udvidelse af politiklageordningen og justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten) (L 222)

Af (...):

Til titlen

00) Efter »tilsyn med« indsættes ordene: »efterforskning og«.

Til § 1

00) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af *overskriften til første bog, sjette afsnit*, indsættes efter »Tilsyn med« ordene: »Efterforskning og«.

[Ændring af det ny tilsyns navn]

01) I den under *nr. 3* foreslåede affattelse af § 118 a, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Tilsyn med« ordene: »Efterforskning og«.

[Ændring af det ny tilsyns navn]

02) I den under *nr. 3* foreslåede affattelse af § 118 a, stk. 1-4, og § 118 f ændres »Bevismiddeltilsynet« til »Efterforsknings- og Bevismiddeltilsynet«.

[Konsekvensændring som følge af ændringen af tilsynets navn]

03) I den under *nr. 3* foreslåede affattelse af § 118 a, stk. 2, ændres »og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser« til »efterforskning og gennemførelse af tvangsindgreb, jf. kapitel 67-75 b, samt politiets og anklagemyndighedens behandling af beviser.«

[Udvidelse af det ny tilsyns kompetence]

04) I den under *nr. 3* foreslåede affattelse af § 118 a, stk. 3, 2. pkt., ændres »eller anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser« til »efterforskning eller gennemførelse af tvangsindgreb, jf. kapitel 67-75 b, eller politiets eller anklagemyndighedens behandling af beviser.«

[Konsekvensændring som følge af udvidelse af tilsynets kompetence]

05) I den under *nr. 3* foreslåede affattelse af § 118 b og § 118 d, stk. 1, 1. pkt., ændres »Bevismiddeltilsynets« til »Efterforsknings- og Bevismiddeltilsynets«.

[Konsekvensændring som følge af ændringen af tilsynets navn]